

Onderwerp: Regionale en lokale sociale visie

Ons kenmerk: 13rv000043

Programma(speerpunt): sluit aan bij de programma's Samenleven, Leren & Werken en Wonen

Nummer: **14**

Elst, 26 maart 2013

AAN DE RAAD

1. Samenvatting

Aanleiding

Sinds enkele decennia vindt er een verschuiving plaats in het denken over het sociale domein. Het besef groeit dat de overheid niet alle problemen kan oplossen en dat de samenleving meer verantwoordelijkheid moet en kan nemen bij het oppakken van sociaal-maatschappelijke vraagstukken. De eerste grote stap is hierin gezet met de invoering van de WMO. Gemeenten kregen de opdracht de WMO-zorg te benaderen vanuit de compensatiegedachte: via vraagverheldering komen tot een gezamenlijke oplossing, waarbij de gemeente dat deel invult (compenseert) wat de hulpvrager zelf of zijn sociale omgeving niet kan invullen. Het succes van deze aanpak bleek in onze gemeente uit een tevredener klantenbestand en een forse besparing op de uitgaven.

Met de op handen zijnde rijksdecentralisaties van de AWBZ, Jeugdzorg en Participatiewet en Passend onderwijs wordt de kantelingsgedachte verder uitgebreid naar een breder palet aan zorg voor kwetsbare inwoners. De decentralisaties zijn onderdeel van een complete transformatie van het sociale domein. Dit biedt de kans om een samenhangend stelsel binnen het sociale domein te realiseren. Dit is niet alleen een van de doelstellingen uit het programma Samenleven, ook in de regionale samenwerking is dit als doel geformuleerd.

Regionale sociale visie

De 11¹ samenwerkende gemeenten rondom Arnhem werken samen op het terrein van de drie decentralisaties. Hiertoe is een regionale overlegstructuur ingericht (zie voor meer informatie 13int00775). Besloten is de samenwerking op basis van één samenhangende visie uit te voeren. Langs de weg van de visievorming kan de samenhang binnen dit domein aanzienlijk verstevigd worden. De regionale sociale visie is een 'stip op de horizon' waarin alle aspecten zijn opgenomen van de richting waarin deze gemeenten zich in het sociale domein willen ontwikkelen.

Samengevat zijn de elf gemeenten in de regio Arnhem het met elkaar eens over de volgende uitgangspunten:

- Samen een 'stip op de horizon zetten'.
- Deze visie dient als onderlegger voor de regionale samenwerking in het sociale domein.
- We willen de decentralisaties benutten als kans om het sociaal stelsel te transformeren naar een krachtige en samenhangende aanpak.
- De mens en diens leefomgeving staan centraal.
- De rolverdeling tussen overheid, inwoners en maatschappelijk middenveld verandert.
- De kanteling van de ondersteuning.

¹ Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Rheden, Renkum, Rozendaal, Rijnwaarden, Westervoort, Zevenaar.

Lokale sociale visie

De gemeente Overbetuwe heeft een eigen lokale sociale visie opgesteld. Deze sociaal-maatschappelijke visie – een nieuwe relatie tussen gemeente en samenleving – ligt nu ook ter besluitvorming aan u voor.

Centraal in de lokale visie staan eveneens de kantelingsgedachte en de veranderde rol tussen gemeente en samenleving. De gekantelde manier van benaderen is een mentaliteitsverandering, die vraagt om andere werkwijzen. De huidige werkwijzen gaan grotendeels uit van een gemeente die het beleid bepaalt tot aan de uitvoering. Dit biedt weinig ruimte voor betrokkenheid en initiatieven vanuit de samenleving. De lokale sociaal-maatschappelijke visie dient dan ook als basis voor een nieuwe manier van werken binnen het sociale domein. Niet alleen de inwoners van de gemeente, maar ook aanbieders en instellingen én de gemeentelijke organisatie zullen op een andere manier moeten gaan werken. Als gemeente zullen wij meer ruimte moeten geven en moeten loslaten. In de lokale sociale visie geven wij aan wat dit betekent voor onze werkwijzen.

Kantelen moet je doen. Het laatste deel van de nota gaat daarom over de concrete activiteiten en opdrachten, die wij in 2013 willen gaan oppakken. Deze activiteiten volgen rechtstreeks uit de presentatie van spoor 2 van de heroverwegingsnota en lopen vooruit op de nieuwe taken die naar ons toe komen.

Tijdens de raadsconferentie van 23 februari jl. is de lokale sociaal-maatschappelijke visie behandeld. Tijdens een interactief programma heeft u het kantelen in denken en doen beleefd en doorleefd. Dit vanuit het gezichtspunt van inwoners (nu en straks), aanbieders en instellingen en de gemeentelijke organisatie. Het werken als ondernemende gemeente vraagt een andere manier van denken en werken. De gemeente is niet langer de overheid die het beleid bedenkt én uitvoert, maar een partner in de samenleving.

U heeft de eerste versie van de sociaal maatschappelijke visie in december ontvangen. In de versie die nu ter vaststelling voorligt, is niets veranderd, behoudens een passage over de regionale visie, paragraaf 2.1.

2. Waarom naar de raad

Het vaststellen van een visie is uw bevoegdheid. Tijdens de raadsconferentie van 15 september 2012 heeft u aangegeven een langere termijnvisie op het sociaal-maatschappelijke domein te wensen. Temeer omdat het sociaal domein als gevolg van de decentralisatie van rijksbeleid een steeds belangrijker plaats gaat innemen in het gemeentelijk beleid. Dit vraagt ook om een heroverweging ten aanzien van de inrichting van dit domein.

De regionale visie gaat om kaderstellende uitgangspunten voor de inhoud en organisatie van de drie transities. Het behoort dan ook tot uw verantwoordelijkheid om hier uitspraken over te doen. Wij vragen u uw gevoelens over de regionale sociale visie kenbaar te maken door middel van bijgevoegde brief.

3. Doelstelling en beoogd meetbaar effect

Doel is te komen tot werkwijzen die het mogelijk maken de betrokkenheid bij sociaal-maatschappelijke vraagstukken van inwoners en de samenleving als geheel te vergroten.

Met een regionaal afgestemde sociale visie beschikt de bestuurlijke regiegroep sociaal domein over een kader om tot een gezamenlijke voorbereiding en implementatie van de transformatie van het sociale domein te komen.

4. Argumenten en alternatieven

De gemeente Overbetuwe heeft een eigen lokale sociaal-maatschappelijke visie opgesteld die op 23 februari jl. met u is gedeeld. De sociaal-maatschappelijke visie sluit aan bij alle beleidsprogramma's. Sterker nog, de visie is verwoord in de programma's. Het programma Samenleven streeft naar een zelfredzame en verantwoordelijke samenleving. Het programma Leren & Werken heeft als hoofddoel inwoners optimaal in staat te stellen op de arbeidsmarkt te participeren. Binnen het programma Wonen streven wij ernaar inwoners meer betrokkenheid te bieden bij hun leefomgeving door het vergroten van verantwoordelijkheid voor en invloed op die leefomgeving.

Het uitgangspunt van Overbetuwe bij de regionale samenwerking is: doe lokaal wat lokaal kan en regionaal wat regionaal moet of het beste regionaal georganiseerd kan worden. Het principe van de regionale sociale visie is dat het lokale beleid gesteund wordt door regionale afspraken, waarbij ruimte is voor verschil tussen gemeenten bij de concrete invulling van het WAT. Elke gemeenteraad bepaalt zelf waar de grenzen liggen tussen de rollen van overheid, inwoners en maatschappelijk middenveld zoals die in dit document worden beschreven. Er wordt uitgegaan van de leefwereld van inwoners op lokaal kern- / wijkniveau. Dat betekent organiseren van maatwerk in de lokale uitvoering. Tegelijkertijd wordt gezocht naar een werkbare en efficiënte samenhang op onderdelen waar samenwerking op regionaal of subregionaal niveau meerwaarde biedt. Hierdoor is zowel een eigen lokale visie als een regionale visie noodzakelijk.

Het is belangrijk dat onze lokale visie aansluit op die van de andere deelnemende gemeenten in de regio Arnhem. Wij vinden het van belang dat in regionaal verband dezelfde koers uitgedragen wordt. De regionale sociale visie bevat dezelfde bouwstenen en uitgangspunten als de lokale visie en leidt niet tot andere inzichten. Wij laten deze lokale visie leidend zijn in de communicatie richting onze inwoners, aanbieders, instellingen en de eigen organisatie. Dit is mogelijk in de wetenschap dat de lokale en de regionale sociale visie in elkaars verlengde liggen en niet leiden tot andere uitgangspunten voor samenwerking. Wij stellen dan ook voor om bovenstaand gevoel over de regionale sociale visie kenbaar te maken door middel van bijgevoegde brief.

Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties vraagt gemeenten om op korte termijn onder een aantal voorwaarden congruente samenwerkingsverbanden rond de decentralisaties te vormen. Uiterlijk 31 mei 2013 dienen gemeenten duidelijkheid te geven over de verbanden waarin gemeenten de decentralisaties willen gaan uitvoeren. Dit moet voor 1 januari 2014 gerealiseerd zijn (Decentralisatiebrief, 19 februari 2013 en 15 maart 2013). Deze opdracht is neergelegd bij het ambtelijk sociaal domein overleg. 24 mei 2013 zal het voorstel ter besluitvorming aan de bestuurlijke regiegroep sociaal domein voorgelegd worden. Wij stemmen met de griffie af op welke wijze de raad hierbij kan/wil worden betrokken.

5. Hoe gaan we dat bereiken en is evaluatie nodig?

Uit de raadsconferentie van 23 februari jl. kwam naar voren dat de uitgangspunten uit de lokale sociaal-maatschappelijke visie door u gedragen worden. U wenst ruimte te geven aan de samenleving opdat de samenleving verantwoordelijkheid kan nemen voor de sociaal-maatschappelijke opgave waar wij met zijn allen voor staan. Dit leidt echter tot een andere invulling van uw kaderstellende en controlerende functie. U wilt richting geven, maar dient ook los te laten en ruimte te geven. Welke kaders geeft u dan mee? Hoe kunt u sturen op resultaten, wanneer vooraf niet altijd helder is wat de uitkomst zal gaan zijn.

Er zullen goede afspraken gemaakt moeten worden tussen u, het college, management en de ambtelijke organisatie hoe aan de veranderende rollen invulling wordt gegeven. Volgende aspecten zouden hierbij betrokken kunnen worden:

- de tevredenheid van de inwoners

- de uitgaven op sociaal-maatschappelijk gebied
- een kwalitatieve rapportage met effectmeting

Tijdens het regionale bestuurlijk overleg op 30 november 2012 is voor het traject van de regionale sociale visie volgende afgesproken:

- Elke gemeente gaat aan de hand van de basistekst het gesprek over de visie aan met haar eigen inwoners en maatschappelijke partners.
- Deze discussie gaat vooral over het WAT, het gesprek over het HOE gaat vooral via de proeftuinen lopen, waar ook samenwerkingspartners bij betrokken raken.
- Uiterlijk 1 juli 2013 geven de deelnemende gemeenten een beknopte terugkoppeling.
- Indien nodig zal dit in het najaar van 2013 leiden tot een evaluatie en herijking van de in deze notitie neergelegde visie.
- In september 2013 leidt dit tot vaststelling in het regionale bestuurlijk overleg van een verrijkte en beknoptere versie van de regionale sociale visie.

Ten aanzien van het eerste punt is in de communicatie naar onze eigen inwoners en maatschappelijke partners de eigen visie leidend. Dit is mogelijk in de wetenschap dat de lokale en de regionale sociale visie in elkaars verlengde liggen en niet leiden tot andere uitgangspunten voor de samenwerking.

6. Communicatie

De lokale sociaal-maatschappelijke visie dient als basis voor een nieuwe manier van werken binnen het sociaal-maatschappelijke domein. Samen met het team communicatie werken wij aan een plan om het gekantelde denken in onze samenleving onder de aandacht te brengen. De regionale visie dragen we niet actief uit.

7. Kosten, baten en dekking

Beide voorstellen hebben geen directe financiële consequenties. Ten behoeve van de kadernota 2014 maken we een financiële inschatting van wat nodig is om tot een succesvolle invoering van de drie decentralisaties te komen. Dit op basis van wat nu bekend is.

Ook wijzen wij u op paragraaf 3.2, een nieuwe manier van werken, in de lokale sociaal-maatschappelijke visie. In de huidige begroting is een groot deel van de financiële middelen gekoppeld aan concrete activiteiten. De komende tijd willen wij onderzoeken op welke wijze meer ruimte gegeven kan worden aan nieuwe initiatieven door budgetten te ontschotten en financiële middelen te koppelen aan doelen.

HET COLLEGE VAN BURGEMEESTER EN WETHOUDERS,
de gemeentesecretaris, de burgemeester,

Th.M.M. Hoex

R.T. Metz

8. Relevante stukken

1. Sociaal-maatschappelijke visie – een nieuwe relatie tussen gemeente en samenleving
2. Basistekst regionale sociale visie (13ink05251)
3. Brief gevoelen regionale sociale visie (13uit06576)
4. Regionale overlegstructuur en proeftuinen

Portefeuillehouder: G.C. Koopmans-Jacobs

Behandelend teammanager voor technische vragen: L.C.M. Roeling, tel.: (0481) 362300,
email: l.roeling@overbetuwe.nl